

N á v r h

ZÁKON

ze dne2016,

kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění zákona č. 210/1999 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 228/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 349/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 284/2004 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 205/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 312/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 314/2008 Sb., zákona č. 219/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 214/2011 Sb., zákona č. 193/2012, zákona č. 202/2012 Sb. a zákona č. 303/2013 Sb., se mění takto:

1. V § 5 odstavec 2 zní:

„(2) Do doby právní praxe advokátního koncipienta podle odstavce 1 písm. c) se započítává pouze doba, po kterou se advokátní koncipient řádně připravuje na výkon advokacie pod dohledem školitele (§ 38); dovolená čerpaná v době trvání této praxe se považuje za výkon právní praxe nejvýše v délce čtyř týdnů v každém kalendářním roce. Nevykonává-li advokátní koncipient právní praxi z důvodu překážek v práci na jeho straně nebo z důvodu omluvené nepřítomnosti v práci, započítávají se mu tyto doby do doby právní praxe nejvýše v rozsahu 70 pracovních dnů v každém roce jejího trvání.“

2. V § 7 odst. 1 se slova „do devíti měsíců od doručení“ nahrazují slovy „na základě“ a slova „poplatku, který stanoví stavovský předpis nejvýše částkou 10 000 Kč, (dále jen „poplatek za zkoušku““ nahrazují slovy „poplatků, které stanoví stavovský předpis“.

3. V § 7 odst. 1 písm. a) se za slova „kdo prokáže, že“ vkládají slova „ke dni podání přihlášky“.

4. V § 7 odst. 1 písm. b) se za slova „který prokáže, že“ vkládají slova „ke dni podání přihlášky“.

5. V § 7 odst. 1 písm. c) se za slova „kdo prokáže, že“ vkládají slova „ke dni podání přihlášky“.

6. V § 7 se na začátek odstavce 2 vkládá věta, která zní: „Uchazeč vykoná zkoušku v termínu stanoveném Komorou.“

7. V § 7 se odstavce 3 a 4 zrušují.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 3.

8. V § 8 odst. 1 se doplňuje písmeno e), které zní:

„e) kdo porušil povinnost být pojištěn podle § 24a odst. 1 ve výši minimálního limitu pojistného plnění z pojištění advokátů.“.

9. V § 9 odst. 1 se doplňuje písmeno c), které zní:

„c) na základě písemné žádosti advokáta.“.

10. V § 9 odst. 3 se slovo „a“ nahrazuje slovem „nebo“.

11. V § 9b odst. 1 se doplňuje písmeno c), které zní:

„c) dnem doručení písemné žádosti advokáta, nebo dnem uvedeným v žádosti, nepředchází-li dni doručení, došlo-li k pozastavení výkonu advokacie podle § 9 odst. 1 písm. c).“.

12. V § 15 odst. 8 se za slova „Advokát, který vykonává advokacii jako společník společnosti, nemůže“ vkládají slova „ode dne vzniku účasti do dne jejího zániku nebo do okamžiku rozhodnutí o likvidaci společnosti“.

13. V § 21 odst. 9 písm. b) se za slova „které se účastní“ vkládají slova „správního řízení podle § 55 nebo“.

14. V § 24a odstavec 2 zní:

„(2) Limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle odstavce 1 musí být přiměřený možné újmě. Minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle odstavce 1 stanoví Komora stavovským předpisem.“.

15. V § 24b se na konci textu odstavce 2 doplňují slova, která zní: „ , minimálně však 50 000 000 Kč u společnosti s ručením omezeným a 10 000 000 Kč u komanditní společnosti“.

16. V § 25a odst. 1 se slova „vyžadované zvláštními právními předpisy“ zrušují.

17. V § 25b se stávající text označuje jako odstavec 1 a doplňují se nové odstavce 2 až 4, které znějí:

„(2) Má-li předseda kontrolní rady nebo jím pověřený člen kontrolní rady za to, že advokát při činění prohlášení o pravosti podpisu porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem nebo stavovským předpisem, je oprávněn knihu zadržet; předseda kontrolní rady bez zbytečného odkladu navrhne představenstvu předběžné odejmutí knihy.“.

(3) Představenstvo bez zbytečného odkladu rozhodne o předběžném odejmutí knihy, nasvědčují-li skutečnosti tomu, že advokát při činění prohlášení o pravosti podpisu porušil povinnosti stanovené tímto zákonem nebo stavovským předpisem.

(4) Rozhodnutí představenstva o předběžném odejmutí knihy podle odstavce 3 zaniká

a) nebylo-li proti advokátovi, jemuž byla kniha o prohlášeních o pravosti podpisu předběžně odejmuta, ve lhůtě tří měsíců od právní moci rozhodnutí o předběžném odejmutí knihy zahájeno kárné řízení v souvislosti se zadrženou knihou o prohlášeních o pravosti podpisu,

b) dnem právní moci rozhodnutí vydaného v kárném řízení vedeném proti advokátovi v souvislosti se zadrženou knihou o prohlášeních o pravosti podpisu.“.

18. V § 32 odst. 3 se doplňují nová písmena f) a g), která znějí:

„f) odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu na dobu od šesti měsíců do tří let, pokud se advokát dopustil kárného provinění při činění prohlášení o pravosti podpisu,

g) dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a uložený na dobu od šesti měsíců do tří let, pokud se advokát dopustil kárného provinění při výkonu této činnosti.“.

19. V § 32 odstavci 5 se doplňuje věta, která zní: „Od uložení kárného opatření lze upustit rovněž v případě, uzavřel-li kárně obviněný s poškozeným písemnou dohodu dokládající odstranění následků porušení povinností kárně obviněným v případě, že lze takové rozhodnutí považovat vzhledem k okolnostem případu za dostačující.“.

20. V § 32 se doplňují nové odstavce 7 a 8, které znějí:

„(7) Kárné opatření odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu a dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a lze uložit samostatně, nebo vedle jiného kárného opatření.

(8) Pro ukládání kárného opatření se použijí přiměřeně ustanovení trestního zákoníku upravující úhrnný a souhrnný trest a ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu.“.

21. V § 35 odst. 3 se za slova „odvolání zamítne a rozhodnutí potvrdí“ vkládají slova „anebo odvolání odmítne“.

22. V § 35a odst. 3 se za slova „dočasného zákazu výkonu advokacie“ vkládají slova „nebo dočasného zákazu výkonu činnosti podle § 56a“.

23. V § 35a se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Rozhodnutí o uložení kárného opatření odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu je vykonáno dnem, kdy uplynula doba odnětí uvedená v rozhodnutí. Tato doba počíná běžet dnem, kdy byla kniha zadržena.“.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 6.

24. V § 35b písmeno c) zní:

„c) uplynula-li ode dne, kdy rozhodnutí o uložení kárného opatření bylo vykonáno, doba jednoho roku, bylo-li mu uloženo kárné opatření pokuty, kárné opatření dočasného zákazu výkonu advokacie, kárné opatření odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu nebo kárné opatření dočasného zákazu výkonu činnosti podle § 56a,“.

25. § 38 zní:

„§ 38

(1) Advokátní koncipient vykonává u advokáta, usazeného evropského advokáta, společnosti nebo zahraniční společnosti právní praxi, jejímž cílem je získat pod vedením a dohledem školitele znalosti a osvojit si zkušenosti potřebné k výkonu advokacie.

(2) Školitelem může být pouze advokát, který vykonává advokacii po dobu nejméně tří let; v odůvodněných případech může představenstvo tuto podmínku prominout. Advokát může být školitelem maximálně tří advokátních koncipientů současně; advokát nahlásí Komoře, vůči kterým koncipientům vykonává funkci školitele. V případě advokáta, který vykonává advokacii samostatně, je školitelem tento advokát; ve sdružení, společnosti a zahraniční společnosti vykonává úlohu školitele pověřený advokát; o tom je sdružení, společnost nebo zahraniční společnost povinna informovat Komoru. Práva a povinnosti školitele a advokátního koncipienta při výkonu právní praxe stanoví stavovský předpis.

(3) Při výkonu právní praxe je koncipient povinen postupovat v souladu s tímto zákonem a stavovskými předpisy. Advokátní koncipient je povinen absolvovat vzdělávací akce, které stanoví Komora stavovským předpisem jako součást právní praxe; účast na těchto vzdělávacích akcích se považuje za výkon práce.“.

26. V § 40 odst. 4 se doplňuje věta, která zní: „Komora může založit veřejně prospěšnou právnickou osobu.“

27. V § 42 odst. 3 se slova „do čtyř let“ nahrazují slovy „do konce čtvrtého kalendářního roku“.

28. V § 42 odst. 4 se za slova „Sněm musí být“ vkládají slova „v těchto případech“.

29. V § 44 odst. 3 se doplňují nová písmena g) a h), která znějí:

g) předběžném odejmutí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu podle § 25b odst. 1 a 2,

h) předběžném pozastavení výkonu činnosti podle § 56a, a to na základě návrhu kontrolní rady.“.

30. V § 46 odst. 2 se číslo „54“ nahrazuje číslem „70“.

31. V § 46 odst. 2 se doplňuje věta, která zní: „Členem kontrolní rady může být zvolen advokát, který vykonává advokacii po dobu nejméně tří let a dosáhl věku 35 let.“

32. V § 47 odst. 2 se doplňuje věta, která zní: „Členem kárné komise může být zvolen advokát, který vykonává advokacii po dobu nejméně tří let a dosáhl věku 35 let.“

33. V § 49a se odstavec 4 zrušuje.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 4.

34. V § 53 odst. 1 písm. a) zní:

„a) poplatky za zkoušky a podrobnosti o jejich placení,“

35. V § 56 se za slovo „včetně“ vkládají slova „přijímání peněz a listin do úschovy za účelem jejich vydání dalším osobám a“.

36. V § 56a se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Pro přijímání peněz a listin do úschovy za účelem jejich vydání dalším osobám se ustanovení odstavců 1 až 3 použijí obdobně.“

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 5.

37. Za § 56a se vkládá § 56b, který zní:

„§ 56b

(1) Má-li předseda kontrolní rady nebo pověřený člen kontrolní rady za to, že advokát při správě majetku podle § 56a porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem nebo stavovským předpisem, navrhne předseda kontrolní rady představenstvu předběžné pozastavení výkonu této činnosti.

(2) Představenstvo bez zbytečného odkladu rozhodne o předběžném pozastavení výkonu této činnosti, nasvědčují-li skutečnosti tomu, že advokát při správě majetku podle § 56a porušil povinnosti stanovené tímto zákonem nebo stavovským předpisem.

(3) Rozhodnutí představenstva o předběžném pozastavení výkonu správy majetku zaniká

a) nebylo-li proti advokátovi, jemuž byl výkon správy majetku dočasně pozastaven, ve lhůtě tří měsíců od právní moci rozhodnutí o předběžném pozastavení výkonu správy majetku podle § 56a zahájeno kárné řízení v souvislosti se správou majetku,

b) dnem právní moci rozhodnutí vydaného v kárném řízení vedeném proti advokátovi v souvislosti se správou majetku.“

Čl. II

Přechodná ustanovení

(1) Právní poměry advokátních koncipientů zapsaných do seznamu advokátních koncipientů přede dnem účinnosti tohoto zákona se řídí dosavadními právními předpisy.

(2) Kárná řízení zahájená přede dnem účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti 1. července 2017.

Důvodová zpráva

A. Obecná část

Závěrečná zpráva k hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Definice problému

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, upravuje poskytování právních služeb advokáty, a dále organizaci advokátního stavu v rámci profesní samosprávy. Vzhledem k tomu, že advokáti jsou oprávněni poskytovat právní služby ve všech věcech (viz § 3 odst. 2 zákona), představují jediné univerzální právnícké povolání v ČR; z tohoto důvodu je velký zájem na co nejkomplexnější právní úpravě, která zajistí, aby profesi advokáta vykonával pouze odborník na vysoké teoretické i praktické úrovni, schopen účelně hájit práva a oprávněné zájmy klienta. Součástí těchto mechanismů je pochopitelně i kontrolní činnost České advokátní komory, která je nadaná pravomocí řešit kárná provinění advokátů a advokátních koncipientů, čímž provádí nápravu v případech, kdy došlo v individuálních případech k selhání všech ostatních zákonných mechanismů.

Z hlediska vstupu do advokátního stavu hraje velkou roli kvalita a délka přípravy na výkon advokacie; ta je v současné době vtělena do tříleté právní praxe advokátního koncipienta, přičemž podmínkou pro zápis do seznamu advokátních koncipientů je mimo jiné pracovní poměr k advokátovi nebo advokátní společnosti, a to na stanovenou týdenní pracovní dobu (tj. 40 hodin týdně). Právě tento zaměstnavatel advokátního koncipienta má ve své podstatě odpovědnost za to, jak kvalitně se koncipient připravuje na výkon advokacie a zda během zákonem stanovené doby získá odpovídající praktické znalosti a dovednosti. Z hlediska zákona je role advokáta jakožto školitele upravena v ust. § 31 zákona, a to tak, že advokát je povinen vytvářet takové pracovní podmínky, které advokátnímu koncipientovi umožní řádnou přípravu na povolání advokáta; advokátnímu koncipientovi musí být zejména umožněna účast na školeních pořádaných Komorou, řádná příprava na advokátní zkoušku, jakož i účast u advokátní zkoušky. V praxi však mnohdy dochází k tomu, že role školitele nespĺňuje svůj zákonem stanovený cíl, a to z důvodu množství zaměstnaných advokátních koncipientů, jejichž počet neumožňuje advokátovi se všem dostatečně věnovat. Tento stav následně vede k tomu, že advokátní koncipienti jsou pověřováni k provedení jednotlivých úkonů právních služeb zcela samostatně, bez odpovídající přípravy a zpětné vazby ze strany advokáta. Výjimkou nejsou ani případy, kdy z důvodu velké poptávky po právní praxi advokátního koncipienta tyto osoby platí advokátovi za možnost být u něj zaměstnán. Tento stav je do budoucna v zásadě nepřijatelný a nutně volá po korekci.

Druhým významným činitelem vstupu do profese advokáta je advokátní zkouška, která je dle ust. § 5 odst. 1 písm. h) zákona podmínkou pro zápis do seznamu advokátních koncipientů. Přestože existují i jiné druhy zkoušek, které jsou postaveny naroveň advokátní zkoušce a umožňují tak propustnost mezi profesemi advokáta, soudce, notáře a soudního exekutora, největší množství osob zapisovaných do seznamu advokátů jsou každoročně osoby, které složily advokátní zkoušku. Ta proto představuje zásadní filtr pro vstup do profese advokáta a její správné nastavení má zásadní vliv na úroveň znalostí a dovedností nových advokátů. V současné době upravuje náležitosti a průběh zkoušky zákon o advokacii (§ 7, § 54) a na základě jeho zmocnění dále vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., advokátní zkušební řád, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k narůstajícím počtům žadatelů o zkoušku (zejména z řad advokátních koncipientů – viz níže) a vzhledem k základním nedostatkům, které jsou shledávány u uchazečů, kteří zkoušku nesložili, vznikla potřeba přizpůsobit systém advokátních zkoušek tak, aby k samotné zkoušce (tj. otestování připravenosti uchazeče na výkon advokacie po praktické stránce) byli připuštěni pouze uchazeči, kteří jsou dostatečně připraveni po stránce teoretické. Advokátní zkouška je zásadně zkouškou praktickou, jejímž smyslem není zkoumat, zda je uchazeč pro výkon advokacie připraven teoreticky, ale především prakticky. Proto se musí zajistit, aby se ke zkoušce hlásili pouze ti uchazeči, kteří teoretickou část přípravy zvládli a jsou způsobilí prezentovat své praktické dovednosti. Z tohoto důvodu se navrhuje takové změny advokátních zkoušek, které přinesou možnost přezkumu teoretických znalostí, aby bylo možno v rámci písemné a ústní části otestovat toliko praktické schopnosti uchazečů.

Další oblastí, kterou návrh zákona mění, je oblast disciplinárního (kárného) postihu. Podle § 32 odst. 1 zákona je advokát (a obdobně i advokátní koncipient) kárně odpovědný za kárné provinění. To je vymezeno jako závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi zákonem o advokacii nebo zvláštním zákonem anebo stavovským předpisem. O tom, zda se advokát (nebo advokátní koncipient) dopustil kárného provinění, a o uložení kárného opatření rozhoduje v kárném řízení zahájeném na základě kárné žaloby podané kárným žalobcem (kterým je buď předseda kontrolní rady, nebo ministr spravedlnosti) tříčlenný kárný senát složený ze členů kárné komise. Česká advokátní komora tak skrze své orgány vykonává disciplinární pravomoc nad advokáty (a advokátními koncipienty) v souvislosti s výkonem jejich profese. Pokud jde o možnosti trestat advokáty za spáchaná kárná provinění, disponuje Komora v současné době následujícími kárnými opatřeními:

- a) napomenutí,
- b) veřejné napomenutí,
- c) pokuta (až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem),
- d) dočasný zákaz výkonu advokacie uložený na dobu od šesti měsíců do tří let,
- e) vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

V praxi však dochází i k takovým jednáním, u kterých stávající spektrum kárných opatření neumožňuje efektivní postižení advokáta v příčinné souvislosti s jeho konkrétním proviněním. Jde zejména o situace, kdy dojde ke spáchání kárného provinění při činění prohlášení o pravosti podpisu nebo při tzv. advokátní úschově (správě cizího majetku advokátem). Zavedením kárných opatření specificky mířících na tyto činnosti by zvýšilo elasticitu kárného postihu a větší adresnost ve vztahu ke konkrétním protiprávním jednáním advokáta.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Identifikace problémů a dotčených subjektů, popis cílového stavu, kterého má být dosaženo, a rizik spojených s nečinností

i. Odejmutí knihy o prohlášení o pravosti podpisu

Podle § 25a zákona o advokacii je advokát oprávněn nahradit úřední ověření podpisu vyžadované zvláštními právními předpisy svým prohlášením se stejnými účinky, pokud advokát listinu sám sepsal nebo ji jednající osoba před advokátem vlastnoručně podepsala. Jde o zákonné zmocnění k úkonu, kterým advokát (za splnění zákonem stanovených podmínek) nahradí účinky úředního ověření podpisu, je-li v individuálních případech vyžadováno právními předpisy ČR. Advokát je povinen vést evidenci o všech učiněných prohlášeních o pravosti podpisu formou knihy o prohlášeních o pravosti podpisu, kterou vydá advokátovi za úplatu Komora. Podrobnosti o postupu advokáta při činění prohlášení stanoví usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2006 Věstníku, o prohlášení advokáta o pravosti podpisu, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 32 odst. 1 zákona o advokacii je advokát odpovědný za kárné provinění, přičemž kárné provinění je definováno jako závažné nebo opětovně zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi zákonem o advokacii nebo zvláštním zákonem anebo stavovským předpisem. Je tudíž nesporné, že dojde-li u advokáta v souvislosti s prohlášením o pravosti podpisu k pochybení, které nabude intenzity kárného provinění (tj. jedná se buď o závažné porušení jeho povinností, popř. o opětovné porušení povinností stanovených zákonem nebo stavovským předpisem), bude advokát za daný skutek kárně odpovědný. Na této skutečnosti nemění nic ani fakt, že nad touto činností advokátů (tedy nad činěním prohlášení o pravosti podpisu) vykonává státní dohled Ministerstvo spravedlnosti. Pravomoci disciplinárních (kárných) orgánů Komory nejsou v tomto směru nijak dotčeny.

Ustanovení § 25a bylo do zákona o advokacii vloženo v roce 2004 zákonem č. 284/2004 Sb., původně pouze ve vztahu k vlastním listinám advokáta; v roce 2009 bylo ustanovení dotčeno zákonem č. 79/2006 Sb., který advokátům umožnil činit prohlášení o pravosti podpisu rovněž u cizích listin, tj. listin nesepsaných advokátem (za podmínky, že jednající osoba listinu podepíše před advokátem). Za dobu účinnosti předmětného ustanovení se vyskytl nezanedbatelný počet případů, kdy došlo k pochybení advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu; jde zejména o antidatování prohlášení, k čemuž dojde v případě, kdy advokát při vyplňování knihy o prohlášeních o pravosti podpisu záměrně vynechává v různých časových obdobích prázdné řádky, do kterých následně vepíše antidatované prohlášení, čímž vyvolá dojem, že k podpisu listiny došlo již dříve.

Česká advokátní komora je vybavena celkem pěti kárnými opatřeními, jejichž uložení je závislé na rozhodnutí příslušného kárného senátu; jde o následující kárná opatření:

- a) napomenutí,
- b) veřejné napomenutí,
- c) pokuta až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy,
- d) dočasný zákaz výkonu advokacie,
- e) vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Z hlediska kárné praxe se jedná o výčet, který není ve vztahu ke kárným proviněním spáchaným v souvislosti s prohlášením o pravosti podpisu dostatečný, neboť pokud je zde podezření nebo dokonce důkaz o tom, že se advokát dopouští kárných provinění i poté, co byl za daný skutek potrestán, nemá Komora v rámci jejích orgánů žádnou faktickou pravomoc, jak tomu zabránit. Jediným řešením by bylo odejmutí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu, která je nezbytná k prokázání, zda k prohlášení skutečně došlo a zda jej učinil daný advokát. Odejmutí knihy však není za stávajícího znění zákona o advokacii možné, neboť Komora tuto pravomoc nemá. Advokát je sice povinen zapůjčit Komoře příslušný svazek knihy o prohlášeních o pravosti podpisu za účelem kontroly (viz § 25b zákona), ovšem ani toto opatření není dostatečné, neboť i kdyby advokát knihu předložil, nemá Komora právo ji zadržet. Z tohoto titulu se navrhuje zavést nové kárné opatření, které bude možno uložit i společně s jiným kárným opatřením (např. napomenutím, pokutou atd.), a které dá Komoře oprávnění knihu fyzicky odejmout, a to na dobu stanovenou v příslušném kárném rozhodnutí (od šesti měsíců do tří let).

Zároveň s tím se navrhuje, aby představenstvo mělo možnost operativně zabránit páčání dalších kárných provinění v souvislosti s knihou tím, že knihu na návrh předsedy kontrolní rady zadrží; rozhodnutí představenstva o předběžném odejmutí knihy zanikne, nebude-li proti advokátovi podána kárná žaloba ve lhůtě tří měsíců od právní moci rozhodnutí o předběžném odejmutí knihy, případně dnem právní moci rozhodnutí vydaného v kárném řízení vedeném proti advokátovi v souvislosti se zadrženou knihou o prohlášeních o pravosti podpisu.

ii. Dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a zákona o advokacii

Druhým navrhovaným kárným opatřením je dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a, tj. dočasný zákaz správy cizího majetku, spočívajícího v provádění tzv. advokátních úschov. Oprávnění advokáta provádět úschovy peněz (a jiné formy správy cizího majetku) bylo výslovně zakotveno zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii již ke dni jeho účinnosti; jde o činnost, která je s poskytováním právních služeb nerozlučně spjata, zejm. pokud jde o úkony právní služby týkající se věcných práv k nemovitostem. Podrobnosti správy cizího majetku stanoví stavovský předpis, kterým je usnesení představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem, ve znění pozdějších předpisů.

Advokát má v tomto směru celou řadu povinností, včetně povinnosti hlásit převzetí peněz do úschovy Komoře prostřednictvím elektronické knihy úschov. Avšak na rozdíl od např. notářských úschov, kde za újmu způsobenou notářem odpovídá stát podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů a klient se tak může domoci náhrady újmy u něj, je-li mu pochybením notáře způsobena újma, u advokátů (i přes povinné pojištění) takováto (nebo obdobná) záruka neexistuje. Pochybení advokáta tudíž vede pouze k jeho osobní odpovědnosti.

Jak bylo uvedeno výše, advokát je odpovědný za kárné provinění, kterým je závažné nebo opětné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi zákonem o advokacii nebo zvláštním zákonem anebo stavovským předpisem. Rovněž v tomto případě je tedy nesporné, že dojde-li u advokáta v souvislosti s prováděním tzv. advokátní úschovy k pochybení, které nabude intenzity kárného provinění, bude advokát za daný skutek kárně odpovědný. Vzhledem k tomu, že stávající kárná opatření neobsahují specifický nástroj, kterým by bylo možno postihnout tuto činnost advokáta, navrhuje se zavedení dočasného zákazu výkonu činnosti podle § 56a zákona o advokacii, tj. dočasný zákaz provádění advokátních úschov. Také tento nový druh kárného opatření bude trestem subsidiárním a bude jej možno uložit vedle jiného kárného opatření (např. pokuty).

Aby bylo možno operativně zabránit případnému dalšímu protiprávnímu jednání advokáta, došlo-li k němu v souvislosti s prováděním advokátních úschov, navrhuje se, aby představenstvo na návrh předsedy kontrolní rady mohlo předběžně vyslovit zákaz výkonu této činnosti; obdobně jako v případě předběžného odejmutí knihy o prohlášeních advokáta o pravosti podpisu toto rozhodnutí zanikne, nebude-li ve lhůtě tří měsíců podána kárná žaloba, případně dnem právní moci rozhodnutí vydaného v kárném řízení vedeném proti advokátovi v souvislosti se správou majetku.

iii. Zavedení funkce školitele

S ohledem na rostoucí počet advokátních koncipientů vzniká zákonitě otázka, jaká je praktická možnost jejich zaměstnavatele účinně vykonávat funkci školitele, tj. podílet se na řádné přípravě advokátních koncipientů na advokátní zkoušku a výkon advokacie. Povinnosti školitele jsou upraveny jak v zákoně o advokacii (zejm. § 31 zákona), tak ve stavovských předpisech (zejm. v etickém kodexu a usnesení č. 1/1998 Věstníku, o výchově a vzdělávání advokátních koncipientů, ve znění pozdějších předpisů). Školitel musí zajistit, aby příprava advokátního koncipienta na advokátní zkoušku byla vyčerpávající, tj. aby si koncipient po dobu právní praxe osvojil všechny aspekty výkonu advokacie, které k ní náleží a aby získal potřebné znalosti a schopnosti ve všech oborech práva, které jsou předmětem advokátní zkoušky. V neposlední řadě jde rovněž o výchovu stavovskou, tj. aby si advokátní koncipient osvojil pravidla fungování advokacie v ČR i v EU a naučil se etickým pravidlům jak tuzemským, tak přeshraničním.

Za tímto účelem je školitel zejména povinen udílet koncipientům pokyny ohledně úkonů právní služby, ke kterým je zmocnil, kontrolovat činnost advokátních koncipientů, dohlížet na jejich výstupy a upozorňovat na případná pochybení, kterých se dopustili. Rozsah této

školitelé je přitom takový, že nelze bez dalšího vykonávat vůči většímu počtu koncipientů zároveň, nemá-li dojít k jejímu kvalitativnímu nebo kvantitativnímu omezení. S úrovní výchovy a vzdělávání advokátních koncipientů je přitom neoddělitelně spojená úroveň znalostí nezbytných k advokátní zkoušce a rovněž stupeň profesní připravenosti na výkon advokacie. Z tohoto důvodu je nutné zajistit, aby příprava advokátních koncipientů probíhala kvalitně a odpovědně. Toho je možné docílit buď dobrovolným zodpovědným přístupem advokátů-školitelů (při současné ingerenci Komory v oblasti výchovy a vzdělávání), nebo stanovením takových podmínek, které splnění požadovaného účelu zajistí. Z hlediska dlouhodobé praxe je nesporné, že většina advokátů plní svou funkci školitele odpovědně a jejich přístup k výchově advokátních koncipientů je profesionální. Na druhou stranu se však vyskytují případy, kdy advokát vykonává funkci školitele k neúměrně vysokému počtu advokátních koncipientů, kde již pravděpodobnost porušování funkcí školitele hraničí s jistotou. S tím souvisí rovněž otázka věku školitele, tj. otázka, zda je advokát schopen vykonávat funkci školitele již od okamžiku svého zápisu do seznamu advokátů (tj. de facto z titulu složení advokátní zkoušky), nebo zda by neměla být podmínkou pro výkon této funkce určitá praxe. S ohledem na to, že je podstatný rozdíl mezi výkonem advokacie a přípravou advokátního koncipienta na výkon advokacie se navrhuje, aby advokát, který chce vykonávat funkci školitele, byl dostatečně kvalifikovaný a získal určitou praxi ve výkonu advokacie před tím, než sám přistoupí k předávání těchto zkušeností dalším.

Návrh zákona tedy přináší dva prvky ve vztahu k přípravě advokátních koncipientů – jednak omezení počtu advokátních koncipientů na jednoho školitele, a dále podmínku pro výkon funkce školitele spočívající v tříleté právní praxi poskytování právních služeb.

Statisticky lze vyčíslit rozložení advokátních koncipientů na jednoho školitele (advokáta, usazeného evropského advokáta nebo člena sdružení) následujícím způsobem:

Počet koncipientů	Počet advokátů zaměstnávajících daný počet koncipientů
1	939
2	303
3	107
4	47
5	28
6	11
7	8
8	2
9	3
10	1
11	1
16	1
18	1
19	1

Stav ke dni 3. 7. 2014 (Zdroj: ČAK)

Pro výkon funkce školitele ve společnostech (ať už tuzemských, nebo zahraničních) musí být přijata odpovídající pravidla respektující skutečnost, že se jedná o právnickou osobu; v těchto

případech bude funkci školitele vykonávat buď společník společnosti, nebo zaměstnaný advokát.

Statisticky lze rozložení advokátních koncipientů ve společnostech nebo zahraničních společnostech vyčíslit následujícím způsobem:

Počet koncipientů	Počet společností zaměstnávajících daný počet koncipientů
1	68
2	54
3	28
4	16
5	20
6	16
7	10
8	12
9	9
10	2
11	6
12	2
13	1
15	2
16	1
17	1
21	1
23	1
26	1
54	1

Stav ke dni 3. 7. 2014 (Zdroj: ČAK)

Zavedení omezení počtu advokátních koncipientů na jednoho školitele se dle výše uvedených statistik dotkne 104 samostatných advokátů, usazených evropských advokátů nebo členů sdružení, a dále 130 společností a zahraničních společností.

iv. Změna advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti

Další podstatná změna, která se z hlediska organizace advokacie dlouhodobě zvažuje, je změna obsahu a průběhu advokátních zkoušek, včetně zkoušek uznávacích a zkoušek způsobilosti. Advokátní zkušební řád vydává ministerstvo spravedlnosti ve formě vyhlášky (viz § 52 odst. 1 zákona) – vyhláška č. 197/1996 Sb. kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky (advokátní zkušební řád), ve znění pozdějších předpisů.

Stávající systém organizace advokátních zkoušek vychází z principu, podle kterého je Komora povinna umožnit uchazeči vykonat zkoušku do devíti měsíců od doručení žádosti; zkoušku vykoná uchazeč v oborech ústavní a správní právo, trestní právo, občanské, rodinné a pracovní právo, obchodní právo a předpisy upravující poskytování právních služeb.

Advokátní zkouška má dvě na sebe navazující části – písemnou a ústní. Písemná část zkoušky se koná ve třech po sobě jdoucích dnech, a to z oborů trestní právo, občanské, rodinné a pracovní právo a obchodní právo; spočívá ve vypracování zadané písemné práce na základě obsahu soudních či jiných spisů, popřípadě na podkladě písemné skutkové informace. Zadaným úkolem může být zejména vypracování návrhu na zahájení řízení, opravného prostředku, skutkového a právního rozboru nebo vyjádření, textu obhajovací řeči v trestní věci nebo závěrečného návrhu v řízení občanskoprávním, sepsání listiny, zpracování právního posudku.

Ústní část zkoušky je potom zaměřena zejména na ověření schopnosti uchazeče aplikovat při výkonu advokacie právní nebo jiné předpisy.

Důvody pro změnu právní úpravy advokátní zkoušky jsou v zásadě dvojí – především je zde narůstající počet uchazečů o zkoušku, kteří představují pro stávající systém neúměrnou zátěž; jakkoli není počet členů zkušební komise zákonem omezen, přetěžuje narůstající počet uchazečů o zkoušku (a tím i narůstající počet termínů zkoušek) počet zkušebních komisařů ochotných věnovat advokátním zkouškám svůj čas (s vědomím toho, že se jedná o osoby profesně velmi vytížené, ať již jde o advokáty, soudce, vysokoškolské učitele atd.). Dalším důvodem pro změnu je snaha o zvýšení kvality přípravy uchazečů na advokátní zkoušku, což se odráží v počtu neúspěšných uchazečů, kteří zatěžují systém advokátních zkoušek. Ze závěrů zkušebních senátů vyplývá, že narůstá počet uchazečů, kteří jsou na zkoušku nedostatečně připraveni, a to jak po praktické, tak po teoretické stránce. Tuto otázku lze řešit jedinečně takovou změnou struktury a obsahu advokátních zkoušek, která zajistí, že k vlastní zkoušce (tj. písemné a následně ústní části) bude připuštěn pouze takový uchazeč, který prokázal dostatečnou přípravu po teoretické stránce.

Statistika advokátních zkoušek:

	2010 (4 zk. termíny)	2011 (4 zk. termíny)	2012 (4 zk. termíny)	2013 (6 zk. termínů)	2014 (6 zk. termínů)
přihlášeno	844	935	727	1 029	1 056
účast	732	810	632	902	862
prospělo	543	580	461	680	648
neprospělo	189	230	171	222	214

	2010	2011	2012	2013	2014
neprospělo řádný termín	166	168	171	177	180
neprospělo opravný termín	23	27	29	33	34

(Zdroj: ČAK)

Z těchto důvodů se navrhuje po vzoru slovenské právní úpravy rozčlenit advokátní zkoušku na tři části, resp. začlenit do struktury advokátní zkoušky písemný test, jenž je součástí zkoušky a zároveň funguje jako tzv. připouštěcí test k dalším částem zkoušky. Test ověřuje obecnou úroveň znalostí advokátního koncipienta (resp. uchazeče jako takového) ve vztahu k požadavkům dalších částí advokátní zkoušky tak, aby si advokátní koncipient (uchazeč) sám mohl ověřit, zda disponuje dostatečnou úrovní znalostí nezbytných pro složení advokátní zkoušky. V návaznosti na to dojde pro uchazeče k výhodnějšímu rozdělení poplatku za zkoušku na dvě části – za vykonání písemného testu, a teprve po jeho úspěšném složení uhradí poplatek za absolvování písemné (praktické) a ústní části zkoušky.

Zároveň se navrhuje změna, na základě které by uchazeči nejprve podávali přihlášku ke zkoušce, přičemž následně by Komora stanovila termín konání zkoušky v závislosti na počtu přihlášených uchazečů. Ti z uchazečů, kteří by z kapacitních důvodů nemohli být přezkoušeni v rámci jednoho termínu, by byli zařazeni na nejbližší termín příští zkoušky. Termín další části zkoušky by následně volili ti uchazeči, kteří úspěšně absolvovali písemný test sami z volných termínů zveřejněných Komorou. Tímto způsobem by se efektivněji uspokojila rostoucí poptávka po advokátních zkouškách, aniž by to vyvolalo potřeby zvýšených nákladů na straně Komory či uchazečů.

Samotná zkouška (písemná práce a ústní část) bude více zaměřena na otestování celkové připravenosti uchazeče k výkonu povolání advokáta, tj. zejména na jeho praktické znalosti a schopnosti právně argumentovat.

Podrobnosti o organizaci, náležitostech a průběhu zkoušky bude stanovit nová vyhláška Ministerstva spravedlnosti, která nahradí současný advokátní zkušební řád.

v. Další navrhované změny nekoncepčního charakteru

Kromě výše uvedených změn koncepčního charakteru se navrhují některé dílčí změny zákona, které se týkají jednotlivých zákonných institutů. Důvodem pro jejich přijetí je snaha o konkretizaci práv a povinností advokátů na základě poznatků z kárné praxe. Jde zejména o následující oblasti:

- a) výslovné umožnění pozastavení výkonu advokacie na základě vlastní žádosti advokáta (viz § 9 zákona, který takovýto postup *de iure* neumožňuje, ačkoli není důvod, proč by tomu tak nemělo být)
- b) vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů z důvodu porušení povinnosti být pojištěn (v současné době se tak může dít pouze na základě kárného řízení, což je zdlouhavé a neefektivní, vezme-li se v potaz, že pojištění je zákonným požadavkem a hlavním nástrojem garance právní jistoty pro klienty),
- c) zpřesnění, od kterého okamžiku může advokát, doposud vykonávající advokacii ve společnosti, začít vykonávat advokacii jiným způsobem (řeší se především situace, kdy společnost je v likvidaci),

- d) liberalizace povinnosti advokáta odmítnout poskytnutí právních služeb v případě, kdy dotčené strany nemají výhrady k tomu, aby byly právní služby advokátem poskytnuty,
- e) limit pojistného plnění musí být ze zákona přiměřený újmě, za kterou advokát může nést odpovědnost v rámci jednotlivých právních případů (čímž se má zamezit situaci, kdy advokát je sice pojištěn, ale na mnohem nižší limit pojistného plnění než odpovídá újmě, kterou může při poskytování daných právních služeb způsobit).

2. – 4. Návrh variant řešení, vyhodnocení nákladů a přínosů, návrh řešení

i. Odejmutí knihy o prohlášení o pravosti podpisu

Varianty řešení:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Nezavedení nového kárného opatření pro účely postihu kárných provinění spáchaných v souvislosti s knihou o prohlášení o pravosti podpisu by znamenalo trestat tato kárná provinění stávajícími kárnými opatřeními; zároveň by však přišla Česká advokátní komora o možnost účinně zasáhnout proti zjevnému úmyslnému porušování stavovských předpisů advokáty, což je nástroj, který v současné úpravě citelně chybí.

Varianta 1 – Zavedení nového kárného opatření dočasného odejmutí knihy o prohlášení o pravosti podpisu

Kárné opatření dočasného odejmutí knihy o prohlášení o pravosti podpisu umožní současně s uložením jiného kárného opatřeními cíleně zasáhnout advokáta v té činnosti, v rámci které se dopustil kárného provinění. Principiálně jde o analogii k trestu zákazu činnosti, jehož cílem je rovněž zabránit pachateli trestného činu, aby dál vykonával činnost, v souvislosti s níž se dopustil trestného činu. Zároveň s tím bude představenstvo nadáno pravomocí předběžně zabránit dalšímu protiprávnímu stavu tím, že knihu advokátovi dočasně odejme.

Identifikace nákladů a přínosů:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Náklady:

Ponecháním stávajícího stavu právní úpravy by nevznikly žádné náklady, a to pro žádný z dotčených subjektů (komora, kárně obviněný).

Přínosy:

Přínosy v nulové variantě by s ohledem na předpoklad zachování stávajícího stavu nebyly žádné. Česká advokátní komora by neměla možnost, jak zamezit dalšímu porušování zákona a stavovských předpisů daným advokátem při činění prohlášení o pravosti podpisu.

Varianta 1 – Zavedení nového kárného opatření dočasného odejmutí knihy o prohlášení o pravosti podpisu

Náklady:

Zavedení nového kárného opatření by nepřineslo žádné zvýšené náklady, neboť jde pouze o rozšíření možnosti disciplinárního trestání advokáta Českou advokátní komorou; je-li zahájeno kárné řízení, vzniknou tím jeho účastníkům (Komoře a kárně obviněnému) náklady bez ohledu na to, jaké sankční opatření je následně kárně obviněnému uloženo. Samotné uložení nového kárného opatření nepřinese žádné zvýšené náklady oproti uložení jiného kárného opatření.

Přínosy:

Primárním přínosem zde bude jednoznačně možnost účinně zasáhnout proti protiprávnímu stavu, který advokát svým jednáním způsobil a potrestat jej ve vztahu k činnosti, v rámci které se kárného provinění dopustil. Sekundárním přínosem bude předcházení dalšího porušování zákona advokátem, čímž dojde k ochraně potencionálních klientů nebo třetích osob.

Návrh řešení:

Na základě analýzy nákladů a přínosů jednotlivých posuzovaných variant doporučujeme variantu 1, a to z toho důvodu, že náklady této varianty jsou prakticky nulové a přínosy nepřinášejí žádná negativa, která by bylo potřeba zhodnotit.

ii. Dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a zákona o advokacii

Varianty řešení:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Nezavedení nového kárného opatření pro účely postihu kárných provinění spáchaných v souvislosti s knihou o prohlášeních o pravosti podpisu by znamenalo trestat tato kární provinění stávajícími kárnými opatřeními; zároveň by však přišla Česká advokátní komora o možnost účinně zasáhnout proti zjevnému úmyslnému porušování stavovských předpisů advokáty, což je nástroj, který v současné úpravě citelně chybí.

Varianta 1 – Zavedení nového kárného opatření dočasného zákazu správy cizího majetku

Obdobně jako v případě navrhovaného kárného opatření dočasného odejmutí knihy o prohlášeních advokáta o pravosti podpisu bude i zde zavedení kárného opatření spočívajícího v dočasném zákazu správy cizího majetku podle § 56a zákona představovat účinný nástroj cílící přímo na konkrétní činnost advokáta, v jejíž souvislosti se advokát dopustil kárného provinění. I zde bude výrazným benefitem nové právní úpravy operativnější možnost zasáhnout do protiprávního stavu předběžným vyslovením zákazu této činnosti rozhodnutím představenstva.

Identifikace nákladů a přínosů:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Náklady:

Ponecháním stávajícího stavu právní úpravy by nevznikly žádné náklady, a to pro žádný z dotčených subjektů (komora, kárně obviněný).

Přínosy:

Přínosy v nulové variantě by s ohledem na předpoklad zachování stávajícího stavu nebyly žádné. Česká advokátní komora by neměla možnost, jak zamezit dalšímu porušování zákona a stavovských předpisů daným advokátem při správě cizího majetku advokátem.

Varianta 1 – Zavedení nového kárného opatření dočasného zákazu správy cizího majetku

Náklady:

Zavedení nového kárného opatření by nepřineslo žádné zvýšené náklady, neboť jde pouze o rozšíření možnosti disciplinárního trestání advokáta Českou advokátní komorou; je-li zahájeno kárné řízení, vzniknou tím jeho účastníkům (Komoře a kárně obviněnému) náklady bez ohledu na to, jaké sankční opatření je následně kárně obviněnému uloženo. Samotné uložení nového kárného opatření nepřinese žádné zvýšené náklady oproti uložení jiného kárného opatření.

Přínosy:

Primárním přínosem zde bude jednoznačně možnost účinně zasáhnout proti protiprávnímu stavu, který advokát svým jednáním při správě cizího majetku způsobil a potrestat jej ve vztahu k této činnosti. Sekundárním přínosem bude zamezení dalšího porušování zákona advokátem, čímž dojde k ochraně potencionálních klientů nebo třetích osob.

Návrh řešení:

Na základě analýzy nákladů a přínosů jednotlivých posuzovaných variant doporučujeme variantu 1, a to z toho důvodu, že náklady této varianty jsou prakticky nulové a přínosy nepřinášejí žádná negativa, která by bylo potřeba zhodnotit.

iii. Zavedení funkce školitele

Varianty řešení:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Stávající právní úprava přípravy advokátních koncipientů na výkon profese advokáta je založená na předpokladu, že advokátní koncipient je svým zaměstnavatelem (ať již samostatným advokátem, společníkem sdružení, společností nebo zahraniční společností) průběžně školen a intenzivně veden k osvojení si všech potřebných znalostí (tj. zejména těch praktických, ale i teoretických) k výkonu advokacie. Vyjdeme-li z premisy, že výkon advokacie stojí díky svému zaměření (tj. vzhledem k předmětu a objektu poskytovaných

právních služeb) nad ostatními službami, které jsou na území ČR poskytovány a jejichž výkon je právním řádem regulován, dojdeme nutně k závěru, že míra regulace této vysoce potřebné činnosti, při které dochází k získávání nové kvalifikace a přerodu advokátního koncipienta v advokáta, je nedostatečná a je ve své podstatě ponecháno na jednotlivých zaměstnavatelích, jakým způsobem budou advokátní koncipienty vzdělávat. Ponechání stávajícího stavu tak bude znamenat nemožnost zlepšení situace v této oblasti a povede k přetrvávání všech negativ, se kterými je stávající stav spojován.

Varianta 1 – Zavést institut školitele a detailnější úprava jeho povinností ve vztahu k advokátním koncipientům

Zavedení institutu školitele umožní lépe upravit vztah mezi advokátem a advokátním koncipientem, což zajistí kvalitnější a intenzivnější výchovu a přípravu advokátního koncipienta na advokátní zkoušku a tím i na výkon advokacie. Zlepšení této oblasti bez zavedení navrhovaných změn nelze očekávat, neboť Česká advokátní komora není nadána pravomocí, která by jí umožnila tuto oblast lépe regulovat a přimět advokáty, aby se dostatečně intenzivně v rámci výkonu advokacie věnovali přípravě advokátních koncipientů.

Identifikace nákladů a přínosů:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Náklady:

Při opuštění úmyslu regulovat do větší hloubky vztah advokátního koncipienta a jeho zaměstnavatele (tj. při neřešení problému nedostatečné přípravy advokátních koncipientů na advokátní zkoušku) budou vznikat náklady především uchazečům o advokátní zkoušku, a to ve vztahu k nákladům, které při nedostatečné přípravě vyplývají z nutnosti opakovat účast na zkoušce; tím budou vznikat i náklady na straně zaměstnavatelů, neboť budou nuceni řešit opakovanou přípravu koncipientů na zkoušku, za což koncipientům náleží náhrada mzdy. Současně s tím budou vznikat náklady i České advokátní komoře (náklady na pořádání advokátní zkoušky, zejména náklady spojené s účastí zkušebních komisařů – advokátů, soudců aj.).

Přínosy:

Přínos nulové varianty nebude žádný, neboť zachování stávajícího stavu nepředstavuje žádný kvantifikovatelný přínos.

Varianta 1 – Zavést institut školitele a detailnější úprava jeho povinností ve vztahu k advokátním koncipientům

Náklady:

Zavedení nových mechanismů do vztahu advokát-koncipient nepřinese žádné náklady advokátům jakožto zaměstnavatelům. Omezení počtu advokátních koncipientů na tři nebude představovat výraznější zásah do možnosti uzavírat pracovní poměry i s jinými zaměstnanci, tak jak je tomu doposud; pouze tři zaměstnanci však mohou být advokátními koncipienty, a to

z důvodů popsaných výše. Z hlediska České advokátní komory rovněž nedojde k žádnému zvýšení nákladů na výchovu advokátních koncipientů, neboť počet advokátních koncipientů se již nebude výrazněji zvyšovat a náklady na pořádání výchovných akcí (vstupní školení, povinné semináře, fakultativní semináře) se tak nebudou zvyšovat.

Přínosy:

Přínosem této varianty bude jednoznačně vyšší stupeň znalostí advokátních koncipientů a tím i nových advokátů při vstupu do profese. Sekundárně se tím sníží počet případů způsobení škody klientům na základě nedostatečných znalostí advokáta. Poklesne rovněž počet kárných řízení, která se vedou z důvodu porušení povinností stanovených zákonem nebo stavovským předpisem.

Návrh řešení:

Na základě analýzy nákladů a přínosů jednotlivých posuzovaných variant doporučujeme variantu 1. Její realizace nepřinese žádné zvýšené náklady, zatímco přínosy jednoznačně převažují nad detekovanými negativy.

iv. Změna advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti

Varianty řešení:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Advokátní zkoušky (a stejně tak uznávací zkoušky a zkoušky způsobilosti) představují důležitý regulační prvek pro vstup do profese advokáta, na kterou stát prostřednictvím zákona klade velké požadavky co do odbornosti. Existuje tudíž obecně přímá úměra mezi úrovní zkoušek a úrovní znalostí a dovedností osob, které tuto zkoušku složí. Je-li úroveň zkoušky nastavena nízko, dostávají se do profese advokáta (která je legislativně „propustná“ s ostatními regulovanými právníckými profesemi) osoby, u kterých je úroveň znalostí a dovedností nedostatečně otestována. Nezavedením nového systému advokátních zkoušek (a obdobně zkoušek uznávacích a zkoušek způsobilosti) ponechá úroveň přípravy jednotlivých uchazečů na stávající úrovni, což ve světle snahy o zlepšení celkové situace na advokátním trhu povede k prohlubování stávajících negativ.

Varianta 1 – Přijetí změny advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti

Zavedením nového systému advokátních zkoušek (a obdobně zkoušek uznávacích a zkoušek způsobilosti) umožní důkladnější prověření dosažených znalostí a dovedností uchazeče, což přinese potřebu důkladnější přípravy a ve svém důsledku i kvalitnější vědomosti uchazečů.

Identifikace nákladů a přínosů:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Náklady:

Při ponechání stávající úpravy advokátních zkoušek nevzniknou žádné nové náklady, a to pro žádný z dotčených subjektů (Česká advokátní komora, uchazeči o advokátní zkoušku, zaměstnavatelé advokátních koncipientů). Stoupající počet advokátních koncipientů však bude postupem času přinášet dodatečné náklady na organizaci zkoušek, a to u všech vypočtených osob.

Přínosy:

Neexistují žádné přínosy této varianty, s výjimkou subjektivního přínosu pro uchazeče o zkoušku, kteří budou moci i nadále skládat advokátní zkoušku podle dosavadních (nezpřísněných) podmínek.

Varianta 1 – Přijetí změny advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti

Náklady:

Změna systému advokátních zkoušek bude spočívat v první řadě v zavedení písemného testu, jehož složením bude uchazeč o zkoušku připuštěn k písemné a ústní části. Vzhledem k tomu, že písemný test bude sestávat z otázek náhodně vygenerovaných zkušebním programem a odpovědi se budou zadávat na výpočetním zařízení poskytnutém Komoru, budou náklady na realizaci této změny spočívat na bedrech České advokátní komory. Primární náklady tvoří:

- a) materiálové zajištění – počítačové vybavení, software nezbytný pro losování otázek a generování testu; předpokládaná cena 25 mil. Kč.
- b) zajištění zpracování otázek pro písemný test (předpokládaná cena 5 mil. Kč) a jejich průběžnou aktualizaci (100 tisíc Kč ročně).

Přínosy:

Přínosy lze po finanční stránce obtížně kvantifikovat, protože společně se zavedením nových pravidel pro výchovu advokátních koncipientů má být přínosem větší míra připravenosti nových advokátů na výkon profese, což se má odrazit v menší míře pochybení při poskytování právních služeb. Z dostupných informací vyplývá, že celková míra škod způsobená advokáty, kteří jsou účastní hromadného pojištění advokátů, dosáhla v uplynulých letech následujících hodnot:

Rok	Počet pojistných událostí	Výše škod v Kč
2014	257	104 709 531
2013	277	104 187 630
2012	278	101 702 359
2011	270	67 487 545
2010	239	46 234 479

(Zdroj: Generali Pojišťovna, a.s.)

Stanovit určité procento snížení škodních událostí jakožto přínos varianty 1 je poměrně obtížné a toliko zpětné vyčíslení způsobené škody v budoucnu ukáže, nakolik tato právní úprava přinesla očekávané zkvalitnění právních služeb (s tím, že na celkový objem způsobené

škody mají vliv rozličné faktory). Lze však vyslovit kvalifikovaný předpoklad, že snížení celkové škody o 10 a více procentních bodů bude považováno za úspěch.

Návrh řešení:

Při zohlednění veškeré provedené identifikace nákladů a přínosů jednotlivých posuzovaných variant vychází jako nejvhodnější varianta 1. Jakkoli budou pořizovací náklady na realizaci nových advokátních zkoušek vysoké, odhadované přínosy v podobě snížení míry škodních událostí (které jdou zejména ve prospěch klientů, ale i pojišťoven) mají nespornou výhodu oproti nulové variantě.

v. Další navrhované změny nekoncepčního charakteru

Varianty řešení:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Nezavedení možnosti pozastavení výkonu advokacie na základě vlastní žádosti by i nadále vedlo k situaci, kdy advokát předem ví, že nebude schopen advokacii vykonávat (např. z důvodů zdravotních, rodinných atp.), avšak i přesto musí tři měsíce čekat, aby byly naplněny podmínky stanovené zákonem pro pozastavení advokacie. Tento stav přitom není ničím opodstatněný.

Nemožnost vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů z důvodu porušení povinnosti být pojištěn povede i nadále k časově náročnému postihu advokáta skrze kárné řízení (případně skrze následné soudní řízení správní), což není ideální vzhledem k zájmu státu na účinné ochraně klientů skrze povinné profesní pojištění advokátů.

Nedojde-li ke zpřesnění, od kterého okamžiku může advokát, doposud vykonávající advokacii ve společnosti jako její společník, začít vykonávat advokacii jiným způsobem, budou tito advokáti-společníci i nadále zákonem zbytečně omezeni v možnosti výkonu advokacie jiným způsobem, dokud neskončí likvidace společnosti. Vzhledem k tomu, že po dobu likvidace společnosti již společnost nevykonává hospodářskou aktivitu, jeví se tento stav v rozporu se zájmem na dalším poskytování právních služeb tímto advokátem.

Podle stávající právní úpravy je advokát povinen odmítnout poskytnutí právních služeb z důvodu střetu zájmů mezi klienty i tehdy, pokud všichni dotčení klienti s poskytnutím právních služeb souhlasí. Zachování stávajícího stavu se tudíž jeví zcela nelogické, když je tato povinnost stanovena advokátovi z důvodu ochrany zájmů jeho klientů; nemají-li dotčené strany výhrady k tomu, aby byly právní služby advokátem poskytnuty, je zbytečné v tom advokátovi zákonem bránit.

Nutnost přizpůsobit výši limitu pojistného plnění závazkovým vztahům, jichž je advokát účastníkem (resp. případnému dluhu, k jehož splnění advokát může být povinen), směřuje jednoznačně k ochraně klientů před případnou újmou, kterou může advokát při poskytování

právních služeb způsobit. Nezavedení změny ponechá advokáta bez povinnosti modifikovat výši limitu pojistného plnění, což devalvuje ochranu klientů jinak zaručenou zákonem.

Varianta 1 – Zavedení navrhovaných dílčích změn

Zavedení možnosti pozastavení výkonu advokacie na základě vlastní žádosti přinese flexibilnější možnost regulace výkonu advokacie pro advokáty v případech, kdy nastanou překážky, které jim brání ve výkonu advokacie. Zavedení této změny se nijak nedotkne odpovědnosti advokáta za újmu ani se nesníží míra ochrany klientů.

Možnost vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů z důvodu porušení povinnosti být pojištěn jednoznačně přinese operativnější ochranu advokátního stavu před těmi advokáty, kteří porušují základní podmínku pro výkon advokacie, čímž se rozšíří ochrana klientů a předejde se vzniku situace, kdy advokát způsobí újmu, avšak není pro tento případ profesně pojištěn.

Zpřesnění, od kterého okamžiku může advokát, doposud vykonávající advokacii ve společnosti jako její společník, začít vykonávat advokacii jiným způsobem, umožní advokátovi-společníkovi začít poskytovat právní služby jiným způsobem již během likvidace společnosti; tato změna nijak neovlivní míru ochrany klientů, toliko zmírňuje přílišnou tvrdost zákona, která požaduje, aby advokát změnil způsob výkonu advokacie až v okamžiku zániku společnosti, což může na mnohé měsíce paralyzovat jeho praxi.

Bude-li rozhodnutí, zda advokát je oprávněn poskytnout právní služby i v případě střetu zájmů mezi klienty, ponecháno na dotčených klientech - a to všech, získá advokát možnost poskytnout poptávanou právní službu, aniž by byl nucen ji odmítnout, a to při maximální míře ochrany klientů (kterým bude ponecháno na vlastním uvážení, zda tuto možnost připustí).

Povinnost přizpůsobit výši limitu pojistného plnění závazkovým vztahům, jichž je advokát účastníkem, posílí ochranu klientů pro případ vzniku odpovědnosti advokáta za újmu.

Identifikace nákladů a přínosů:

Varianta 0 – Ponechat současný stav

Náklady:

Při ponechání současného stavu nevzniknou žádné náklady nad rámec těch, které jednotlivé subjekty nesou již podle stávající právní úpravy.

Přínosy:

Nelze spolehlivě identifikovat žádné přínosy této varianty, snad s výjimkou skutečnosti, že jako přínosným se může jevit již samotný fakt, že nedojde ke změně právní úpravy.

Varianta 1 – Zavedení navrhovaných dílčích změn

Náklady:

Nebyly shledány žádné náklady na provedení jednotlivých navrhovaných změn, s výjimkou nákladů, které musí advokát vynaložit na pojištění odpovědnosti za újmu ve smyslu navýšení limitu pojistného plnění. Tyto náklady lze jen obtížně vyčíslit v jejich agregované podobě, neboť nelze odhadnout počet případů, ve kterých advokáti budou poskytovat právní služby a kde vznikne rozdíl mezi limitem pojistného plnění a výší újmy, kterou může advokát v dané věci způsobit.

Pokud jde o připojištění v rámci hromadného pojištění advokátů, zde se pravděpodobně zvýší náklady na pojištění, navzdory skutečnosti, že povinnost navýšení pojistného limitu je stanovena již v současné době (stavovským předpisem – viz čl. 9 odst. 3 usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku, etický kodex); důvodem je skutečnost, že zatímco podle stávající úpravy je nedostatečné pojištění toliko kárným proviním, podle navrhované právní úpravy bude nedostatečné pojištění důvodem k vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů. Tuto „sankci“ lze považovat za markant, který svou vahou přiměje advokáty pružně reagovat na uzavřené závazky.

Přínosy:

Přínosem pozastavení výkonu advokacie na základě vlastní žádosti bude flexibilnější možnost regulace výkonu advokacie pro advokáty v případech, kdy nastanou překážky, které jim brání ve výkonu advokacie.

Vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů z důvodu porušení povinnosti být pojištěn přinese rychlejší a účinnější postih advokátů a ochranu klientů.

Přínosem zpřesnění, od kterého okamžiku může advokát, doposud vykonávající advokacii ve společnosti jako její společník, začít vykonávat advokacii jiným způsobem, je možnost rychlejšího přechodu advokáta k jiné formě výkonu advokacie.

Možnost překonat zákaz poskytnutí právních služeb z důvodu střetu zájmů kvalifikovaným souhlasem dotčených osob umožní klientovi advokáta čerpat právní služby od stávajícího advokáta, který je seznámen s jednotlivými podrobnostmi právního případu, bez nutnosti zadávání těchto právních služeb jinému advokátovi.

Přínosem povinnosti advokáta přizpůsobit výši limitu pojistného plnění závazkovým vztahům, jichž je účastníkem, bude posílení míry ochrany klientů pro případ vzniku odpovědnosti advokáta za újmu.

Návrh řešení:

Navrhuje se realizovat variantu 1, která přinese řešení popsanych dílčich problémů, jakkoli se nejedná o změny, které by bylo nezbytně nutno realizovat. Nicméně i řešení dílčich problémů s aplikací zákona lze ve svém souhrnu považovat za změny, které vedou ke zdokonalení právní úpravy.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní dopad na státní rozpočet, ani na ostatní veřejné rozpočty obcí a krajů.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, předpisy Evropské unie a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Návrhem zákona není do právního řádu ČR implementováno právo EU a návrh není s právem EU v rozporu.

Návrhem zákona nejsou do právního řádu ČR zapracovávány ani mezinárodní smlouvy, jimiž je ČR vázána, a návrh není s těmito smlouvami v rozporu.

Zhodnocení dopadu navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Předkládaná právní úprava v plné míře respektuje rovnost před zákonem a zákaz diskriminace.

Zhodnocení dopadů ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navržená právní úprava nepředstavuje žádný zásah do ochrany soukromí a osobních údajů.

Zhodnocení korupčních rizik

V souvislosti s předkládaným návrhem se nepředpokládá zvýšení korupčních rizik.

B. Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Do doby právní praxe advokátního koncipienta se bude započítávat pouze ta doba, po kterou se bude koncipient připravovat na výkon advokacie pod dohledem zkušeného advokáta-školitele. Z hlediska kvality přípravy na advokátní zkoušku a tím i na výkon advokacie se stále více ukazuje, že je nezbytné, aby se koncipient připravoval pod dohledem takového advokáta, který je dostatečně zkušený na to, aby mohl své zkušenosti předávat koncipientům, a který má dostatek prostoru a času pro řádnou přípravu svých koncipientů. Z tohoto důvodu se do doby právní praxe advokátního koncipienta bude započítávat toliko doba, po kterou se připravuje pod dohledem školitele, tj. advokáta, který vykonával advokacii po dobu nejméně tří let, přičemž jeden advokát bude moci vykonávat funkci školitele pouze ve vztahu ke třem advokátním koncipientům. Znamená to, že advokát bude moci zaměstnávat libovolný počet koncipientů bez ohledu na délku vlastní praxe, avšak pro splnění podmínky tříleté právní praxe advokátního koncipienta se bude muset jednat o kvalifikovanou právní praxi, kterou může nabídnout pouze zkušený školitel.

K bodu 2, 6 a 7

Stávající systém organizace advokátních zkoušek vychází z principu, podle kterého je Komora povinna umožnit uchazeči vykonat zkoušku do devíti měsíců od doručení žádosti, kdy zkouška má pouze dvě na sebe navazující části – písemnou a ústní. Z důvodů stálé kritiky tvrzeného neobjektivního přístupu k advokátním zkouškám navrhuje se začlenit do systému po vzoru slovenské právní úpravy, jež se osvědčila, ještě písemný test, jež je součástí zkoušky a zároveň funguje jako tzv. připouštěcí test k dalším částem zkoušky. Test ověřuje obecnou úroveň znalostí koncipienta ve vztahu k požadavkům dalších částí advokátní zkoušky tak, aby si koncipient sám mohl ověřit, zda disponuje dostatečnou úrovní znalostí nezbytných pro složení advokátní zkoušky. V návaznosti na to dojde k pro uchazeče k výhodnějšímu rozdělení poplatku za zkoušku na dvě části – za vykonání písemného testu, a teprve po jeho úspěšném složení uhradí poplatek za absolvování písemné (praktické) a ústní části zkoušky.

Zároveň se navrhuje změna, na základě které by uchazeči nejprve podávali přihlášku ke zkoušce, přičemž následně by jim Komora stanovila termín konání zkoušky v závislosti na počtu přihlášených uchazečů. Ti z uchazečů, kteří by z kapacitních důvodů nemohli být přezkoušeni v rámci jednoho termínu, by byli zařazeni na nejbližší termín příští zkoušky. Termín další části zkoušky by následně volili ti uchazeči, kteří úspěšně absolvovali písemný test sami z volných termínů zveřejněných Komorou. Tímto způsobem by se efektivněji uspokojila rostoucí poptávka po advokátních zkouškách, aniž by to vyvolalo potřeby zvýšených nákladů na straně Komory či uchazečů.

Současně se navrhuje zrušit ustanovení §7 odst. 3 a 4 zákona, která fragmentárně upravují procesní mechanismy týkající se advokátní zkoušky, které budou komplexně upraveny novým advokátním zkušebním řádem.

K bodu 3 až 5

Stanoví se rozhodný den pro posouzení, zda advokátní koncipient (resp. uchazeč o zkoušku jako takový) splňuje podmínky stanovené zákonem pro zápis do seznamu advokátů; tímto dnem bude den doručení přihlášky. Tento postup je sice v současné době již předvídan advokátním zkušebním řádem (§ 4 odst. 2 vyhlášky č. 197/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů), nicméně vzhledem k tomu, že jde o podzákoný právní předpis, navrhuje se stanovit rozhodný den přímo zákonem, aby nevznikaly pochybnosti při výkladu, ke kterému dni musí žadatel o složení zkoušky doložit splnění zákonem stanovených podmínek pro zápis do seznamu.

K bodu 8

Jako jeden z důvodů pro vyškrtnutí ze seznamu advokátů se navrhuje nesplnění povinnosti být pojištěn pro případ odpovědnosti za újmu podle § 24a odst. 1 zákona. Vzhledem k tomu, že advokát odpovídá za újmu celým svým majetkem, je povinné pojištění jednou z podmínek řádného výkonu profese advokáta. V případě porušení této povinnosti proto musí následovat vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Vyškrtnutí se vztahuje na porušení povinnosti být pojištěn ve výši minimálního limitu pojistného plnění z pojištění advokátů.

K bodu 9 a 11

Doplňuje se další důvod pro pozastavení výkonu advokacie, a to na základě vlastní žádosti advokáta; doposud je možné pozastavit výkon advokacie pouze tehdy, brání-li advokátovi ve výkonu advokacie určitá překážka po dobu více jak 4 měsíců. Vzhledem k tomu, že v mnohých životních situacích je jisté, že tato podmínka bude předem splněna, navrhuje se umožnit advokátům požádat o pozastavení výkonu advokacie rovněž na základě žádosti.

Obdobně se navrhuje upravit okamžik zániku pozastavení v případě, došlo-li k pozastavení na žádost advokáta.

K bodu 10

V praxi kontrolní rady a kárné komise se ukazuje, že kumulativní splnění podmínek uvedených v § 9 odst. 3 písm. a) a b) je z hlediska ochrany veřejného zájmu příliš restriktivní, neboť neumožňuje reagovat na případy, které sice představují zjevné deliktní jednání advokáta, avšak nesplňují obě z uvedených podmínek. Ty jsou přitom následující: (i) existence skutečností, které nasvědčují tomu, že advokát se dopustil kárného provinění, přičemž jde o natolik závažné skutečnosti, že další výkon advokacie daným advokátem ohrožuje důvěru v řádný výkon advokacie, (ii) od zahájení kárného řízení uplynul více než jeden rok, protože jednání v kárném řízení bylo v této době nejméně třikrát odročeno z důvodů spočívajících na straně kárně obviněného advokáta. Z hlediska kontrolní a kárné praxe, kde se sleduje především zájem na znemožnění výkonu advokacie v těch případech,

kdy další výkon advokacie by ve značné míře ohrožoval práva a oprávněné zájmy klientů nebo důvěru veřejnosti v advokátní stav jako takový, je potřeba kumulativního splnění obou podmínek neúnosná, neboť každá z těchto podmínek se ukázala být dostatečně závažnou pro to, aby byl výkon advokacie kárně obviněnému advokátovi pozastaven (zejména pokud jde o úmyslné protahování kárného řízení účelovými omluvami neúčasti při jednání). Proto se navrhuje, aby Komora mohla pozastavit výkon advokacie i při splnění toliko jedné z uvedených podmínek, čímž dojde k účinnějšímu postihu vadného poskytování právních služeb kárně obviněným advokátem.

K bodu 12

Zpřesňuje se okamžik, od kterého může advokát vykonávat advokacii jiným způsobem. Vzhledem k tomu, že likvidace společnosti může trvat relativně dlouhou dobu, bylo by pro advokáta-společníka devastující, kdyby nemohl po dobu likvidace společnosti vykonávat advokacii jiným způsobem. Proto se zavádí, že advokát je oprávněn začít vykonávat advokacii jiným způsobem od okamžiku rozhodnutí o likvidaci společnosti.

K bodu 13

Navrhuje se, aby se povinnost mlčenlivosti vztáhla nejen na osoby, které jsou účastny kárného řízení, ale rovněž na osoby, které se účastní správního řízení podle § 55 zákona, neboť i v průběhu tohoto řízení se projednávají skutečnosti, které jsou povinností mlčenlivosti běžně chráněny.

K bodu 14

Od roku 2006 byla minimální výše pojistného plnění pro případ odpovědnosti advokáta za újmu stanovena stavovským předpisem (nejprve 1 mil. Kč, v současné době 3 mil. Kč). Přestože má advokát podle etického kodexu povinnost se připojistit v případě, kdy může hrozící újma přesáhnout limit pojistného plnění, ukazuje se, že v praxi se tento postup nedodrží. Z tohoto důvodu se zákonem zavádí povinnost být vždy pojištěn v takové přiměřené míře, která odpovídá újmě, která může při poskytování právních služeb advokátem vzniknout.

K bodu 15

Navrhuje se stanovit minimální limit pojistného plnění u komanditní společnosti (ve výši 10 000 000 Kč) a společnosti s ručením omezeným (ve výši 50 000 000 Kč). Legislativní změnou z roku 2009 (zákon č. 219/2009 Sb.) bylo stanoveno pravidlo, že pro účely výpočtu minimálního limitu pojistného plnění se použije počet společníků, kterým nebyl pozastaven výkon advokacie (a nikoli počet společníků jako takových). To může založit situaci, kdy všichni společníci s.r.o. nebo všichni komandisté k.s. budou mít pozastavený výkon advokacie, což vede k absenci pravidla pro stanovení minimálního limitu pojistného plnění. Navrhuje se proto stanovit limit tak, aby dosahoval hodnoty odpovídající jednomu aktivnímu společníkovi s.r.o. nebo jednoho komandisty k.s.

K bodu 16

Odstraňuje se překážka v provedení prohlášení advokáta o pravosti podpisu za situace, kdy požadavek na úřední ověření podpisu nevyplývá z konkrétního právního předpisu. Podle stávající právní úpravy (§ 25a odst. 1 zákona o advokacii) je advokát oprávněn nahradit svým prohlášením účinky úředního ověření podpisu pouze za situace, kdy je úřední ověření podpisu vyžadováno zvláštními právními předpisy; vzhledem k tomu, že těchto předpisů je poměrně velké množství a orientace v nich je pro běžného klienta nemožná, je klient vystaven situaci, kdy jeho požadavek na učinění prohlášení advokáta o pravosti podpisu nemusí korespondovat s příslušným zákonným požadavkem na úřední ověření podpisu. Tím se klienti advokáta vystavují právní nejistotě ohledně účinků prohlášení, které po advokátovi požadují. Zároveň s tím je za stavu současné právní úpravy týkající se legalizace zcela zbytečné limitovat advokáta podmínkou výslovného požadavku úředního ověření podpisu konkrétním právním předpisem, když účinky jeho prohlášení mají stejné právní důsledky jako úřední ověření podpisu. Navrhuje se proto, aby advokát mohl provádět prohlášení o pravosti podpisu ve všech případech, tj. nikoli pouze tam, kde je požadavek na úřední ověření podpisu výslovně zmíněn zákonem.

K bodu 17

Aby se zabránilo kárným proviněním spojeným s prováděním prohlášení o pravosti podpisu a vedením knihy o prohlášeních o pravosti podpisu, navrhuje se udělit kontrolní radě jakožto dohledovému orgánu Komory pravomoc navrhnout představenstvu předběžné odejmutí knihy, a to až do okamžiku, kdy bude v kárném řízení rozhodnuto, zda se advokát dopustil kárného provinění či nikoli. V případě, že se kárné řízení nezahájí nebo bude-li kárně obviněný zproštěn kárné žaloby, vrátí představenstvo knihu bez zbytečného odkladu advokátovi.

K bodu 18

K výčtu kárných opatření se doplňují dvě nová, a to odejmutí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu a dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a (tj. správy cizího majetku). Odejmutí knihy bude ukládáno tehdy, pokud se advokát dopustí kárného provinění při činění prohlášení o pravosti podpisu. Zabrání se tak opakování protiprávního jednání advokáta spojené s činěním prohlášení o pravosti podpisu. Maximální délka odejmutí knihy bude činit tři roky.

Druhým nově zaváděným kárným opatřením je dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a, tj. dočasný zákaz správy cizího majetku. Tato sankce dopadá na případy, kdy se advokát dopustí kárného provinění v souvislosti se správou cizího majetku, typicky při provádění advokátních úschov; v takovém případě bude možno uložit advokátovi kárné opatření dočasného zákazu výkonu této činnosti, aby se zabránilo případnému dalšímu vadnému jednání advokáta.

Oba dva druhy kárného opatření budou tresty subsidiárními a bude je možno uložit vedle jiného kárného opatření (např. pokuty).

K bodu 19

Obdobně jako v případě uzavření dohody o vině a trestu podle trestního řádu se navrhuje, aby od uložení kárného opatření mohlo být upuštěno tehdy, uzavřel-li kárně obviněný s

poškozeným písemnou dohodu dokládající odstranění následků porušení povinností kárně obviněným v případě, že lze takové rozhodnutí považovat vzhledem k okolnostem případu za dostačující. Bude na příslušném kárném senátu, aby posoudil, zda uzavřená dohoda naplňuje účel zákona a není tudíž nutné přistoupit k uložení kárného opatření. Navrhované ustanovení umožní řešit méně závažná kárná provinění, kde došlo k poškození klienta (popř. třetí osoby) a samotné nahrazení této újmy advokátem vedlo k nápravě protiprávního stavu vzniklého v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním advokáta při výkonu advokacie.

K bodu 20

Vzhledem k subsidiární povaze nově zaváděných kárných opatření odejmutí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu a dočasného zákazu výkonu činnosti podle § 56a se navrhuje, aby bylo možno tyto tresty uložit současně s tresty jinými, tj. např. s napomenutím, veřejným napomenutím nebo pokutou.

S ohledem na možnost souběhu kárných provinění, popř. trvání kárného provinění i po právní moci kárného rozhodnutí, se umožňuje, aby kárný senát uložil úhrnné, popř. souhrnné kárné opatření namísto jednotlivých kárných opatření. To samé platí o ukládání společného kárného opatření za pokračování v kárném provinění.

K bodu 21

Do výčtu možných způsobů rozhodnutí o odvolání se doplňuje odmítnutí odvolání, ke kterému odvolací senát přistoupí, nejsou-li splněny podmínky pro zrušení rozhodnutí nebo jeho zamítnutí (a potvrzení rozhodnutí kárného senátu), typicky jde-li o pozdně podané odvolání.

K bodu 22 a 23

Okamžik, kdy je rozhodnutí nového kárného opatření dočasného zákazu výkonu činnosti podle § 56a vykonáno, se navrhuje stanovit obdobně jako v případě dočasného zákazu výkonu advokacie, tj. rozhodnutí je vykonáno dnem, kdy uplynula doba uvedená v rozhodnutí, neboť jde ve své podstatě o obdobné typy kárného opatření spočívající v zákazu určité činnosti.

V případě odejmutí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu se navrhuje stanovit okamžik, kdy je rozhodnutí o uložení tohoto kárného opatření vykonáno, dnem, kdy uplyne lhůta v tomto rozhodnutí uvedena, tj. kdy uplyne doba, po kterou byla kniha o prohlášeních advokátovi odejmuta.

K bodu 24

Pro nově zavedená kárná opatření se navrhuje lhůta pro zahlazení kárného provinění v délce jednoho roku, obdobně jako v případě kárného opatření pokuty nebo dočasného zákazu výkonu advokacie, která jsou svou povahou nově zaváděným kárným opatřením podobná.

K bodu 25

V rámci zkvalitnění přípravy advokátních koncipientů na advokátní zkoušku se přistupuje ke zpřísnění požadavků na odborné vedení advokátních koncipientů; v praxi se ukazuje, že rostoucí počet advokátních koncipientů vede ke snižujícím se možnostem advokátů zajistit jim řádný a účelný výkon právní praxe. Má-li advokát plnit řádně svou funkci školitele, je při současném vytížení advokátů zřejmé, že tak nemůže činit vůči neomezenému počtu koncipientů. Proto se navrhuje, aby advokát mohl vykonávat funkci školitele pouze ve vztahu ke třem advokátním koncipientům (a to bez ohledu na skutečnost, jaký počet jich zaměstnává). Každý advokát, který bude vykonávat funkci školitele, musí nahlásit Komoře, vůči kterým koncipientům tuto funkci vykonává. Pokud tedy bude advokát zaměstnávat více koncipientů než tři, může funkci školitele plnit pouze vůči třem z nich; ostatní advokátní koncipienti – budou-li chtít vykonávat započitatelnou právní praxi – budou muset nalézt jiného advokáta, který vůči nim bude vystupovat v pozici školitele.

Zároveň s početním omezením koncipientů na jednoho školitele dochází také ke zpřísnění nároků na školitele samotného; požadavek na zkušenosti a odbornost vyžadované jako nezbytný předpoklad pro účelnou výchovu a vedení advokátních koncipientů se promítl do délky výkonu advokacie, neboť školitelem bude moci být pouze ten advokát, který vykonával advokacii po dobu delší než tři let. Zároveň se však umožňuje, aby představenstvo tuto podmínku prominulo, bude-li to opodstatněno okolnostmi případu, např. zkušenostmi z předchozí právní praxe atp.

K bodu 26

Česká advokátní komora je koncipovaná jako právnická osoba založená zákonem. Z hlediska vymezení jejího poslání se jedná o veřejnoprávní korporaci, která zajišťuje plnění vymezených úkolů ve veřejné správě, konkrétně výkon veřejné moci na úseku advokacie (což zahrnuje především organizační a disciplinární funkci). Vzhledem k této skutečnosti vzniká otázka, zda je Komora nadána oprávněním zakládat další právnické osoby, které by pověřila plněním dílčích úkolů, které na ni přenesl zákonodárce. Zakládání takovýchto osob přitom může být prospěšné zejména tehdy, pokud by se činnost těchto osob zaměřila na specifické segmenty advokátní profese a s ní spojené veřejné správy – např. výchova advokátních koncipientů a vzdělávání advokátů. V neposlední řadě jde rovněž o otázku případného zajišťování bezplatné právní pomoci, která je v současné době vykonávána jednotlivými advokáty podle § 18 zákona.

Z výše uvedených důvodů se proto navrhuje výslovně zakotvit možnost Komory založit veřejně prospěšnou právnickou osobu, která by v zakladatelském právním jednání měla vymezenou svou činnost tak, aby přispívala k dosahování obecného blaha v souladu s funkcí a posláním Komory.

K bodu 27 a 28

Podle stávající úpravy je představenstvo Komory povinno svolat sněm tak, aby se sešel nejpozději do čtyř let od konání posledního sněmu. Podle právní úpravy počítání času se

tudíž sněm nesmí sejít ani o den později než předchozí sněm, jinak by vznikly závažné pochybnosti o jeho platnosti. V praxi to vede ke zkracování funkčního období orgánů Komory, což je nežádoucí s ohledem na pevně stanovenou čtyřletou dobu výkonu mandátu. Proto se navrhuje, aby představenstvo mohlo svolat sněm tak, aby se sešel nikoli nejpozději do čtyř let od konání posledního sněmu, ale každý čtvrtý rok, tj. pokaždé nejpozději do konce čtvrtého kalendářního roku od konání posledního sněmu.

Zároveň s tím se navrhuje, aby se povinnost představenstva svolat sněm tak, aby se sešel nejdříve jeden měsíc a nejpozději tři měsíce po jeho svolání vztahovala pouze ke zvláštnímu způsobu svolání sněmu upravenému v ustanovení § 42 odst. 4 zákona (tj. na žádost třetiny advokátů nebo z rozhodnutí kontrolní rady). Tím se umožní, aby se svolání pravidelného sněmu mohlo uskutečnit s delším časovým odstupem (např. půl roku), což výrazně zjednoduší organizaci sněmu dle vnitřních předpisů Komory.

K bodu 29

Do pravomocí představenstva Komory jakožto výkonného orgánu Komory se zařazuje rovněž možnost předběžně zadržet knihu o prohlášeních o pravosti podpisu, a to na základě návrhu kontrolní rady jakožto dohledového orgánu Komory. Obdobně se do pravomocí Komory zařazuje oprávnění představenstva dočasně zakázat výkon tzv. advokátních úschov, a to až do okamžiku, než bude rozhodnuto, zda se advokát dopustil kárného provinění.

K bodu 30

Stávající počet členů kontrolní rady se s rostoucím počtem advokátů ukazuje jako nedostatečný; aby bylo možno účinně provádět kontrolu a chránit tak veřejný zájem na řádném fungování advokacie, je nutné rozšířit počet členů kontrolní rady tak, aby tento orgán mohl dostatečně plnit své zákonem stanovené povinnosti. Proto se navrhuje rozšířit počet členů kontrolní rady na 70, což odpovídá procentnímu nárůstu počtu advokátů od roku 2009, kdy byl zákonem č. 219/2009 Sb. stanoven současný počet členů kontrolní rady.

K bodu 31 a 32

Kontrolní rada i kárná komise jsou klíčové orgány Komory, neboť na jejich bedrech spočívá dohled nad advokáty a kárné stíhání těch, kteří se dopustili kárného provinění. Aby byla tato činnost řádná a odpovídala požadovaným zákonným předpokladům, musí personální složení těchto orgánů odpovídat objektivním potřebám, mezi které patří především zkušenost, znalost advokátního prostředí a všeobecný přehled. Navrhuje se proto stanovit jako podmínku členství tříletou právní praxi, která zajistí, že členem kontrolního orgánu se stane pouze ten advokát, který již získal dostatečné zkušenosti, na základě kterých bude schopen objektivně a s požadovanou erudicí plnit úkoly vyplývající z působnosti dotčených orgánů. Zároveň s tím se navrhuje stanovit minimální věkovou hranici pro výkon funkce člena kontrolní rady a kárné komise, která zajistí předpoklad všeobecného společenského přehledu a morální i mravní vyspělosti členů těchto orgánů. Jako odpovídající se jeví věk 35 let (pět let více, než je požadovaný věk soudce a pět let méně, než je požadovaný věk senátora).

K bodu 33

Vzhledem k zásadním rozdílům organizace advokátní zkoušky a zkoušky mediátora není možné, aby Komora zajišťovala zkoušku mediátora rovněž pro advokátní koncipienty (ale toliko pro advokáty); z tohoto důvodu se navrhuje, aby byl § 49a odstavec 3 zákona o advokacii zrušen a Komora tak v souladu s ustanovením § 23 odst. 6 zákona o mediaci zajišťovala zkoušky mediátora pouze pro advokáty. Advokátní koncipient tak bude moci složit zkoušku mediátora na Ministerstvu spravedlnosti.

K bodu 34

Rozdělením advokátní zkoušky na více částí musí nutně dojít i ke změně poplatků za zkoušku, jež by se měl rozčlenit na poplatek za vykonání písemného testu (první části zkoušky) a poplatek za vykonání zbývajících částí zkoušky (písemné a ústní části, jež jsou konány v návaznosti na sebe) tak, aby uchazeč hradil vždy pouze příslušnou část. Z jednotného poplatku se tak stávají poplatky dva, přičemž každý bude mít samostatnou splatnost. Tomu odpovídá i navrhovaná formulační změna.

K bodu 35 a 36

Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí sp. zn. 33 Cdo 4053/2010 vyjudikoval, že přijímání peněz, listin nebo jiného majetku advokátem na základě tzv. svěřeneckých (trojstranných) smluv pojmově vylučuje aplikaci ustanovení stavovských předpisů, která se týkají správy cizího majetku ve smyslu § 56 a 56a zákona o advokacii. Vzhledem k tomu, že přijímání peněz a listin do úschovy za účelem jejich vydání třetí osobě patří pojmově do správy cizího majetku advokátem a jde o činnost, která je s výkonem advokacie odedávna spojená, je nutné na výše uvedené rozhodnutí NS reagovat tak, aby nevznikala pochybnost, že provádění tzv. advokátních úschov podléhá povinnostem stanoveným stavovským předpisem pro správu cizího majetku. V opačném případě by klienti advokáta (včetně třetích osob, kterým mají být peníze nebo listiny vydány) požívali menší ochrany než ti, pro které advokát provádí jinou činnost v rámci správy majetku. Vzhledem k povinnostem stanoveným zákonem a stavovským předpisem pro tyto případy by to mj. znamenalo, že by advokát nebyl povinen uložit peníze na zvláštní účet u banky (nebo jiného obdobného peněžního ústavu) a nemusel by přijetí peněz do úschovy hlásit Komoře, což postrádá jakoukoli logiku, neboť správa cizího majetku zahrnuje především péči o svěřené peníze po dobu, než dojde ke splnění smluvních podmínek pro jejich výplatu oprávněnému příjemci (typicky při prodeji nemovitosti).

K bodu 37

Kontrolní radě se umožňuje, aby v souladu s její kontrolní funkcí mohla představenstvu navrhnout dočasně znemožnit advokátovi vykonávat tzv. advokátní úschovy, a to za účelem zabránění porušování zákona, které bylo zjištěno při výkonu kontrolní činnosti. Pokud však nebude kárné řízení zahájeno v zákonem stanovené lhůtě šesti měsíců nebo pokud nebude uložen zákaz výkonu správy majetku, zákaz se zruší.

K čl. II

Přechodná ustanovení řeší promítnutí změn do platného právního řádu tak, že na právní poměry advokátních koncipientů se navrhovaná právní úprava nevztáhne; tzn. ti koncipienti,

kteří byli zapsáni do seznamu advokátních koncipientů přede dnem nabytí účinnosti navrhovaného zákona, dokončí právní praxi podle dosavadních právních předpisů (týká se zejména omezení počtu koncipientů na jednoho školitele).

Pokud jde o kárná řízení, rovněž zde se zahájená kárná řízení dokončí podle dosavadních právních předpisů.

K čl. III

Navrhuje se, aby zákon nabyl účinnosti 1. července 2017, což představuje dostatečnou dobu k tomu, aby se advokátní veřejnost stihla s navrženými změnami seznámit s odpovídajícím předstihem.

V Praze dne 29. června 2016

Martin Plíšek, v. r.

Jan Chvojka, v. r.

Marek Benda, v. r.

Radek Vondráček, v. r.